

domsbekæmpelse, kvindeaspektet, demokratiseringsaspektet samt lokal inddragelse og ejerskab. Men netop i denne nødvendighed ligger også problemet. Udfordringen består i at identificere, skabe og fastholde den balance mellem alle de relevante elementer, der skal til for at yde bistand til reelt bæredygtig udvikling. Samtidig skal selve bistandsindsatsen gennemføres på en operativt så enkel måde, at den både er effektiv og rationel – uden at indsatsen sinkes og i værste fald standses ved en overbebyrdning af systemet og den enkelte medarbejder med overdrevent komplekse tværgående hensyn, prioritetsområder og retningslinier. Den balance arbejder Danida fortsat for i den konkrete daglige indsats i programsamarbejdslandene. Sagt på en anden måde: De fattige landes problemer og dilemmaer bliver nødvendigvis også definerende for vores aktiviteter.

4. Miljøbistand til udviklingslande under MIKA-rammen

4.1 Den fælles, overordnede strategi for MIKA-miljøbistanden

Det var fra iværksættelsen af den første MIKA-indsats i 1993 bestemt, at der skulle fastlægges endelige retningslinjer for den danske MIKA-miljøbistand til udviklingslande i 1995. Disse retningslinjer blev udsendt af regeringen i september 1995. De udgjorde det formelle grundlag for Danidas igangsættelse af sin bilaterale MIKA-miljøbistand fra 1996. Som en opfølgning på retningslinjerne blev der i 1996 udarbejdet en fælles strategi for MIKA-miljøbistanden til udviklingslandene, der omfatter både Danceds og Danidas indsats.

Strategien blev behandlet af Folketinget under forespørgselsdebatten den 21. marts 1996.

Den nye strategi slår det princip fast, at miljøbistanden er regionaliseret og at den fra 1996 varetages i et tæt samarbejde mellem Udenrigsministeriet og Miljø- og Energiministeriet. Det kommer bl.a. til udtryk i nedsættelsen af et fælles, rådgivende udvalg.

Målsætningen med indsatsen er at fremme en forstærket indsats overfor de globale miljøproblemer. Det indebærer dels støtte til en miljømæssigt bæredygtig udvikling, dels bidrag til at forbedre den katastrofale miljøsituation, som findes i mange udviklingslande.

Arbejdet rettes mod tre typer indsats:

- sikring af en miljømæssigt bæredygtig udnyttelse af naturressourcer og støtte til naturbevarelse.
  - forebyggelse og begrænsning af forurening af luft, vand og jord
  - fremme af bæredygtig energianvendelse.
- Den fælles strategi for MIKA-miljøbistanden opridser nogle hovedprincipper, som er gennemgående i tilrettelæggelsen af arbejdet:
- bistanden tager altid udgangspunkt i de lokale behov og prioriteringer. Det er derfor vigtigt at få etableret en dialog med landenes beslutningstagere, og sikre lokalt ejerskab og ansvar
  - den folkelige inddragelse er vigtig i gennemførelsen af projekterne, herunder også samarbejdet med oprindelige folk
  - arbejdet skal fokuseres geografisk og tematisk, sådan at der opnås en effektiv indsats i de relativt få udvalgte lande, fremfor en spredt indsats i mange forskellige lande
  - kvindernes rolle fremhæves i strategien, fordi de gennem deres roller i produktionen og i familien har centrale roller i forhold til løsningen af miljøproblemerne
  - vigtigheden af at samarbejde med modtagerlandenes ressourcebase nævnes. Det omfatter den centrale og decentrale forvaltning, det private erhvervsliv, forsknings- og uddannelsesinstitutioner og folkelige bevægelser
  - der lægges ligeledes vægt på inddragelsen af den danske ressourcebase. Ideen er at nyttiggøre dansk erfaring, viden og teknologi, hvor det er relevant for modtagerlandene.

Den fælles strategi opridser endelig de syv indsatsområder, som miljøbistanden skal rettes imod: by-udvikling og industrialisering, bæredygtig energianvendelse, landbrug, vandressourcer, skove og træressourcer, biologisk mangfoldighed samt kystzoner.

4.2 Bæredygtig energi i miljøindsatsen under MIKA-rammen

Indsatsen til fremme af bæredygtig energianvendelse blev i 1996 tildelt en selvstændig hovedprioritering i den overordnede strategi for MIKA-miljøbistanden.

Bæredygtighedsbegrebet omfatter generelt set både økonomiske, sociale og miljømæssige mål. I miljøbistandssammenhæng retter energiindsatsen sig specifikt mod de miljømæssige mål, bl.a. gennem energieffektivisering, det vil sige, at der i alle led (produktion, distribution og slutfordbrug) fokuseres på den mest effektive og